

Tale ved statsråd Trond Giske til Kirkemøtet 2005 Lillehammer, 14. november

Kjære medlemmer av Kirkemøtet!

Nøyaktig på dagen for fem år siden, 14. november 2000, holdt jeg min tale til Kirkemøtet i Trondheim. Den gangen åpnet jeg med å si at samtidig som det var den første gang jeg var i Kirkemøtet, var det for siste gang også, hvis en skulle tro meningsmålingene.

Kjære forsamling. Meningsmålingene var riktige, det ble regjeringsskifte. Men, samtidig tok jeg feil. Det var ikke siste gang. Og, la meg starte med å si, jeg er glad for å være tilbake, ikke bare i regjering, men også her i denne forsamling.

Helt siden jeg ble utnevnt, har jeg sett fram til å besøke Kirkemøtet. Og i enda større grad enn sist vet jeg hva jeg kommer til; en forsamling med klare standpunkter, folk med mange ulike syn og med mot til å hevde dem, en forsamling hvor hele bredden av meninger i den norske Kirke kommer til uttrykk og brynes mot hverandre.

Ja visst er det *dette* Kirkemøtet er, og det er viktig, og det fikk jeg møte den gangen jeg var her. Men jeg fikk møte noe mye mer. Jeg fikk møte en forsamling med evne til å lytte til andres standpunkter, til å akseptere de ulike syn som kom til uttrykk, en forsamling med evne og vilje til å håndtere konflikter og leve med uenigheter, og med en dyp respekt for hverandres ekte engasjement for en sterk og livskraftig Kirke. Det er mange som i hverdagen håndterer konflikter, som har noe å lære av Kirkemøtet når det gjelder å være dypt engasjert og samtidig klare å vise respekt når meningene står sterkt mot hverandre.

Det er ingen liten oppgave dere som er tillitsvalgte og ledere i Kirken i dag har tatt på dere. Dere har lederskapet i en institusjon som betyr enormt mye for svært mange mennesker. Og ikke bare betyr den mye, men den betyr aller mest i de viktigste øyeblikkene i disse menneskenes liv. Hit kommer folk med sine nyfødte, hit kommer folk for å bekrefte sin tro på veg inn i voksenlivet, hit kommer par som har bestemt seg for å dele livet sammen, og hit kommer folk for å ta avskjed med sine kjære.

Kirkeledere som jeg har møtt forteller om hvordan ungdommer som opplever sorg og tap søker til Kirken, hvordan hundrevis av unge i et lokalsamfunn nærmest spontant søker sammen i Kirken når en kamerat, en venninne er revet bort i en meningsløs, uforståelig tragedie.

Det er sterkt å høre slike historier, sterkt fordi det forteller noe om behovet vårt for fellesskap og samhold i slike vanskelige situasjoner. Og sterkt fordi det forteller hva slags posisjon vår felles Kirke har i livene til svært mange i landet vårt.

Det er en enorm tillitserklæring, og det er et enormt ansvar å forvalte. Jeg er glad for at dere tar den oppgaven med det engasjement og alvor som det fortjener, slik folk har gjort før dere og båret Kirken fram i ulike tider.

Men på mange måter forholder dere dere til en virkelighet som er mer krevende enn mange før dere opplevde. Vi lever i en tid med omskiftninger og endringer og store viktige debatter.

Hva slags rolle skal Kirken ha i et sammensatt, flerreligiøst samfunn?

Hvordan skal Kirken møte nye familieformer og levemåter?

Hvordan skal Kirken forholde seg til samfunnets økte krav om respekt og likeverd for homofile?

Hvordan skal Kirken engasjere seg i det rikeste forbrukssamfunnet verden noen gang har sett, samtidig som forskjellen til de fattigste er større enn noen gang?

Hvordan skal Kirken og staten organisere sitt forhold i en ny tid?

I dette farvannet er det dere må vise lederskap, gjennomføre brede debatter og være med å ta viktige beslutninger og gjøre vanskelige valg. Valg som kanskje kan endre sider ved denne Kirken mer enn på mange generasjoner.

Stat/Kirke

Diskusjonen om forholdet mellom stat og kirke blir kanskje den aller mest krevende og omfattende. Ved utgangen av dette året er Gjønnnes-utvalgets innstilling om stat og kirke ventet. Utredningen må få en så bred behandling som både folket og kirka har krav på. Det var også statsministeren veldig tydelig på da han la fram Soria-Moria-erklæringen. Både sjølve behandlinga og resultatet vil få historisk betydning for folket og landet vårt.

Jeg skal ikke og vil ikke foregripe behandlingene av Gjønnnes-utvalgets arbeid.

La meg likevel si noen ord om dette.

Mange mener at de valg vi gjør i denne saken vil avgjøre folkekirken framtid.

Men la meg da minne om følgende.

Folkekirken historie i Norge er dobbelt så lang som statskirkens historie.

Statskirken ble ikke innført fordi folket ville det, men fordi Danske-kongen ville ha kontroll med folk, prester, bispeutnevnelser og ikke minst, de kirkelige gods.

Det er kirkens daglige virksomheten som er forutsetningen for at kirken kan være en folkekirke som er tilgjengelig og tjenestevillig ved livets store høydepunkter.

Det er nettopp i det daglige kirkelige uttrykk at kirken fremstår som og skal testes på om den er en folkekirke.

Folkekirken bygges nedenfra, ikke ovenfra.

Folkekirken opprettholdes av det lokale kirkelige liv. Skal folkekirken opprettholdes og videreutvikles krever det mer enn statlige tiltak.

Den kan ikke bygges , verken av konge, regjering eller biskoper

- og la meg for ordens skyld legge til,

- Ikke engang av de som bygde landet, - det norske Arbeiderparti –

De neste 4 årene skal vi legge grunnsteinene for en reform av kirken som kan bli stående i 100 år og kanskje mer. Skal vi etablere kirken i Norge i et slikt perspektiv må vi ha bred støtte for det vi skal gjøre politisk. Vi må ha bred støtte i kirken og vi må ha bred støtte i folket. Dette skal jeg legge til rette for når det gjelder behandling av saken.

Jeg går derfor inn i denne debatten uten forutinntatte standpunkter om de enkelte organisatoriske spørsmål, om grunnlovsparagraf, bispeutnevneleser, økonomisk organisering. Bare med en slik holdning kan vi få den åpne debatten vi ønsker oss.

Min utfordring til dere er at kirken også sørger for en like stor bredde i behandlingen. Min klare ambisjon er å trekke en konklusjon i denne stortingsperioden. Med dette vil jeg signalisere både til Kirkemøtet og til Gjønnnes-utvalget en klar vilje til bred dialog og til politisk handling.

Demokrati i kirka

Selv om jeg er sikker på at alle dere kommer til å delta aktivt i den debatten, er det ikke alle dere som kommer til å sitte i disse sentrale posisjonene når Kirkemøtet igjen møtes til neste år. Nå skal de nyvalgte menighetsrådene, noen av dem historisk valgt også av 15-åringer, velge nye bispedømmeråd og et nytt kirkemøte. Det er bare å ønske dem lykke til!

Det gleder meg å se at oppslutningen om menighetsrådsvalgene øker, selv om økinga ikke er stor, samlet sett fra 3,5 til 4,5% (etter at 1100 av 1250 menighetsråd er opptalt). Erfaringene viser at det er en fordel å legge valg på menighetsråd sammen med Stortingsvalget. Dette stimulerte jeg til for fem år siden. Det er flott å se at det har ønsket effekt!

Dersom andre enn menighetskjernen skal delta, må kandidatene være bedre presentert. Men det lave deltakerantallet reiser også spørsmålet om hvordan vi kan bygge ut demokratiet i kirken slik at det engasjerer og fungerer på en slik måte at kirkens medlemmer opplever at de er med på å avgjøre de spørsmål som er viktige for kirkens fremtid.

De siste årene har vi sett at det lokale engasjementet for kirka utløses i ulike sammenhenger. Vi ser det når det er dugnad i kirka eller på kirkegårdene. Vi merket det veldig godt da det ble meldt om stengte kirker pga trang kommuneøkonomi. Og når det blir snakk om å kutte stillinger, blir det lokale engasjementet raskt utløst. Utfordringen er å omsette dette engasjementet i form av deltakelse i valgene og kanskje også lyst og vilje til å delta i aktivt arbeide selv. Skal vi overføre makt og beslutningsmyndighet til nye organer, må det være solid forankret i en deltagende kirke.

La meg også benytte anledningen til å ta en replikk til Kirkerådets leder om uttrykket "Kirka sjøl".

Hvem, er det? Kirkemøtet? Biskopene? Kirkelige råd og utvalg? Ja. Men kirkestatsråden og kirkelig statsråd er også kirka sjøl. Alle som er døpt og medlem av kirka, er kirka sjøl.

Skal vi flytte makt fra et organ til et annet, må det ha forankring i kirka sjøl i denne betydningen av uttrykket.

Likestilling og likeverd

En av forutsetningene for en bred deltakelse er å ta vare på en åpen og inkluderende kirke. Den norske kirke har slått fast at likestilling er i tråd med kristen tro. Det er jeg glad for. Etter hvert ser vi at andre kirkesamfunn kommer etter. Likestillingen i Den norske kirka er viktig i Norge. Også i økumenisk sammenheng.

Når regjeringen nå vil ta stilling til om likestillingsloven skal omfatte Den norske kirke, vil Kirkens eget syn om at likestilling er i tråd med kristen tro veie tungt.. Noen mener at det må være likebehandling mellom den norske kirke og andre trossamfunn når det gjelder disse spørsmålene. Men unntakene man har fra den generelle lovgivningen må være teologisk begrunnet. Og når Kirken selv fastslår at man ikke har noe slikt teologisk behov, må jo det være et sentralt moment når denne saken skal vurderes.

Likevel er det ikke den teoretiske sammenhengen, men i den praktiske gjennomføringen likestillingen er viktigst, for eksempel når det gjelder tilsetning i viktige stillinger og reell innflytelse. Her er det langt igjen til reell likestilling mellom kvinner og menn, også i Den norske kirke. Her blir det spennende å se hva kirkemøte, kirkerådet og andre kirkelige råd har av planer og konkrete forslag. Et viktig og aktuelt tema vil det i alle fall bli den nærmeste tida.

En av diskusjonene i kirka som har fått mest plass i mediene er spørsmålet om de homofiles plass. Som dere sikkert husker, var dette et tema som jeg også var innom forrige gang jeg var kirkeminister.

Både i Kirkemøtet og Bispemøtet har det vært en forbausende rask utvikling i dette spørsmålet. Etter mitt syn har det vært ei gledelig utvikling. Praksis har vist at dette ikke er et kirkesplittende spørsmål.

Selv mener jeg i denne saken nøyaktig det samme som da jeg talte til Kirkemøtet i Trondheim for fem år siden:

”Det er ingen hemmelighet at jeg ønsker at Den norske kirke skal bevege seg i retning av større åpenhet og toleranse i møte med homofile og deres samlivsform. Sammen med de andre trossamfunn er kirken en viktig opinionsdanner når det gjelder verdier og holdninger. Det gjelder overfor egne medlemmer og i den brede offentlighet. En utvikling som innebærer at trossamfunnene aksepterer homofile, vil derfor utvilsomt være et vesentlig bidrag til større aksept og åpenhet omkring homofiles levekår generelt i samfunnet.”

Nå venter vi på lærenemnda sin uttalelse om bibelsyn og bibelbruk. Jeg antar at et delt syn vil komme fram i uttalelsen. Beslutningen om å åpne for homofil velsignelse i Den svenske kirka ser jeg som et viktig trekk i utviklingen.

Nå har vi en diskusjon om en mulig ny ekteskapslov her i Norge. Arbeiderpartiet og SV har gått inn for å endre ekteskapsloven, slik at den også omfatter homofile. Senterpartiet har tatt forbehold. Vi er ikke ferdig med behandlingen av denne saken, men jeg det er liten tvil om hvilken retning utviklingen går i Stortinget.

Den kirkelige vigselsturgien vi har, bygger på forståelsen av ekteskapet som et fellesskap mellom mann og kvinne. Prester som ønsker å vie homofile, trenger derfor en ny vigselsturgi. Bare Kirkemøtet kan gi kirka en liturgi for ekteskapsinngåelse mellom to av samme kjønn. Kongen har utnevnelserett, Stortinget lovgivende myndighet. Liturgimyndigheten er delegert til dere.

Jeg vil også si noe om toleranse. For meg er det et grunnleggende skille mellom toleranse og verdinihilisme. Toleranse betyr å akseptere et mindretall eller godta handlinger man ikke er enig. Men også et tolerant samfunn må sette grenser. Mot misbruk av barn. Mot vold og mishandling. Mot omskjæring av kvinner. Det er ikke valgfrihet for et trossamfunn hvilke lover som skal gjelde. Som politiske ledere vil vi være tydelige mot imamer som forsvarer vold mot kvinner, men også mot religiøse ledere i vårt eget trossamfunn som undertykker kvinner og homofile.

Kommuneøkonomi og kirkebygg

Et av de ansvarsområdene jeg har er å sørge for en så god kirkeøkonomi at det er mulig å nå mange ambisiøse målsettinger vi setter oss på vegne av kirka. Vårt statsbudsjett følger omtrent de samme prioriteringene som den regjeringen vi overtok etter, blant annet ved at dåpsopplæringen ligger inne med en vesentlig styrking. Det aller viktigste for kirken vil likevel være den meget solide påplusningen til kommuneøkonomien. Nær 6 milliarder kroner i frie midler vil bidra til en langt romsligere økonomi, og forhåpentligvis bedre muligheter også for kirkelige aktiviteter.

Kirkebygga har fått stor oppmerksomhet de siste åra. Ikke uten grunn. Sist jeg var statsråd besøkte biskopen i Hamar og Tretten kirke, sammen med Marit Tinglestad, som jeg har registrert har gjort comeback som bispedømmerådsmedlem. Der står tårnet på jorden ved siden av kirka, mens kirka har fått et midlertidig tak. Slik står det fremdeles.

Regjeringa vil sammen med Miljøverndepartementet., legge økonomisk til rette for et forsvarlig vedlikehold av verneverdige kirker. Vi vil sørge for at staten i økt grad bidrar til vedlikehold av middelalderkirker.

Rentekompensasjonsordninga har vist seg å være en stor suksess. Kommunene og fellesråda tar ansvar som kirkeforvaltere! Nå blir ordninga videreført og utvida til å omfatte nye kirkebygg.

En ting er drift og vedlikehold av bygg. Et annet spørsmål er: Hvordan stimulere engasjement og aktivitet i prostiene og i sokna? Det er lagt til rette for forsøk med organisering av soknets organer, valgordninger og valgmenigheter. Bispedømmene

legger opp til ny organisering av prestedtjenesten, med mer samarbeid i prostiene og utvikling av samvirke mellom råd og embete. Fra Kirkemøtet er det kommet melding om at vi må gå videre for å få et bedre samspill mellom statlige og kommunale aktører. Dette vil vi arbeide videre med.

Sist jeg var kirkeminister, tok vi de første skrittene i ny organisering av prestedtjenesten. 35 nye prestestillinger var regjeringa sitt bidrag da. I åra etter er det oppretta like mange, til sammen 70. Jeg kan se at prostiene nå har behov for støtte, og at det haster med å få prostiene til å bli godt fungerende enheter.

Kirkelig kulturmelding

I år la Kirkerådet fram ei kirkelig kulturmelding. Den har fått mye skryt både for innhold og form. Den la stor vekt på kirkas vilje og evne til å åpne seg og bruke uttrykk som lytter til samtida.

Ser vi historisk på det, har kirkene i tusen år vært de mest utbredte kulturbygg i Norge, med sin arkitektur, billedkunst, utskjæringer, levende musikk, liturgi og som et rom for litterære uttrykk i en salmeskatt preget av tradisjon og fornyelse. Kirken har vært vår viktigste arena for fortolkning av menneskets møte med det hellige, møte med samfunnet og møte med seg selv, og i lange perioder vært den viktigste arena for kunst og kultur. Gjennom det som i hundreder av år har skjedd i kirkerommet har fortellingene om den universelle historie blitt formidlet og forbindelsen blitt etablert med mennesker i andre land og til andre tider. Folkekirken i Norge er en del av den rotekte norske kulturen og en rotekte del av et felleskap på tvers av politiske, geografiske og sosiale og økonomiske forskjeller.

Dette er det grunnleggende perspektiv som ligger bak enkelthetene i meldingen. La meg nevne kort noe av det jeg har merket meg:

Meldingen legger vekt på kirkemusikk. Det er den ikke alene om. 4 millioner er øremerket til kirkemusikk i Kulturfondets budsjett for 2006. OVF har gått inn som en av eierne av Kirkelig kulturverksted. Samtidig får dere en diskusjon om hvilke kunstuttrykk som skal få plass i kirkerommet? Min oppfatning er klar: Gjør tersklene lave og porten høy!

Det er ikke bare patriotisme som får meg til å si at det er Nidaros domkirke og anlegget rundt den som er det fremste og mest omfattende kulturminnet vårt. Jeg er stolt av restaureringa og ser fram til å feire kroningsjubileet der til sommeren. Jeg er stolt av utviklinga knytta til Olavsfestdagene. Av kulturen sitt bidrag. Av kirkas sitt bidrag. Av hvordan dette henger sammen.

Nå ser jeg at Baasland har lyst til å si: "Domkirka vår, da?" Ja – den og. Stavanger domkirke er ei sjelden perle, som har vært kontinuerlig i bruk fra den ble bygd. Den blir et flott ankerfeste i 2008 når Stavanger skal være europeisk kulturhovedstad.

Kulturløftet

Vi trenger ikke bare noe å leve av, også noe å leve for – innhold i tilværelsen.
Og: ikke først og fremst avkobling, men tilkobling!

I bunn og grunn handler det om hva slags samfunn vi vil ha, og den livskvaliteten vi ønsker å skape.

Mitt ønske er en Kirke som engasjerer seg, som tar ansvar, som viser lederskap i de store spørsmålene.

Heldigvis har vi en slik Kirke. Det er jeg glad for.
Dere trengs. Ja på mange måter er dere i en helt unik posisjon når det gjelder å kunne ta opp de aller største utfordringene i vår tid.

I den daglige nyhetsdekning og samfunnsdebatt forsvinner ofte de viktige sakene, de lange linjene, de store spørsmålene. Og den informasjonen vi får, om fattigdom og urett, om miljøproblemer og kriger kan gjøre oss motløse eller likegyldige. Det er godt at kirka sier fra!

Den dagen Bondevik-regjeringen gikk av og vi overtok, hadde bibelleseplanen "et ord for dagen" som var henta fra profeten Amos I Amos 8. 4-6 leser vi.

Hør dere som trækker fattigfolk ned
Og gjør ende på de hjelpeløse i landet

...

Dere kjøper småkårsfolk for penger,
en fattig stakkar for et par sko

...

Det var kanskje en påminning om at kampen mot undertykkelse og fattigdom er kanskje den aller største oppgaven vi kan ta fatt på. Ikke bare her hjemme, men også internasjonalt.

En av de mange sakene Kirken har engasjert seg i er i kampen for FNs tusenårs mål.

For en tid tilbake deltok jeg selv på FNs generalforsamlingsmøte om barn. Møtet var en oppfølging av Barnetoppmøtet i 1990 hvor verden satte seg en del mål som skulle nås innen 2000.

Barnedødeligheten skulle reduseres med en tredel, mødredødeligheten skulle halveres. Alle barn skulle sikres adgang til rent vann og hygieniske sanitærforhold. Analfabetisme blant skulle halveres, og barn skulle få økt beskyttelse, spesielt under væpnet konflikt.

Ti år skulle verden bruke.

Kjære forsamling.
Vi klarte ingen av målene.

2 og en halv milliard mennesker mangler tilgang til sanitære forhold.
Over en milliard mennesker har fremdeles ikke tilgang på rent drikkevann.
En halv million jenter dør som resultat av svangerskaps- eller fødselskomplikasjoner

Og fremdeles dør 10 millioner barn hvert år av årsaker som kunne vært forhindrede
1,5 millioner barn dør rett og slett av diare.

I Norge har vi av og til ett minutt stillhet for å minnes noen som er gått bort.

Hadde vi hatt ett minutt stillhet for hver av disse barna under fem år som dør i 2005,
kunne vi ikke snakket med hverandre igjen før i juli 2024.

Var målene for ambisiøse?

Nei selvsagt var de ikke for ambisiøse.

Vi gjorde bare så altfor lite.

Noen mener at vi skal slutte å hjelpe - jeg sier at vi skal hjelpe mer.
Noen sier at vi trenger pengene selv - jeg sier at vi har nok.
Noen sier at vi ikke skal bry oss - jeg sier at vi skal slutte å lytte til dem.
Heldigvis har jeg en sterk kirke på mitt lag!

Nå setter vi oss nye ambisiøse mål:

Den nederlandske utviklingsministeren fortalte i FN at hun hadde vært i en skoleklasse
og stolt presentert målet om at innen 15 år skulle ingen barn lengre dø av sult

Men i skoleklassen tar en 9-åring mot til seg, og spør ministeren:

- Hvorfor skal dere vente i 15 år?

Det er jo det eneste fornuftige spørsmålet.
Hvorfor skal vi vente i 15 år?
Dere venter ikke, dere sier fra!

Dere har all grunn til å være stolte av å det arbeidet dere gjør for å synliggjøre de mange
fattige.

Like viktig er det store engasjementet for å ta vare på skaperverket, på miljøet vårt.

Ofte virker det fjernt med øyer i Stillehavet som blir oversvømmet, millioner av
flyktninger som må reise fra sine hjem.

Men plutselig blir det nært, med flommer på Vestlandet, vintre uten snø og med varmere rekorder.

Samtidig fortsetter utryddelsen av arter som vi deler denne planeten med. Titusener av arter. Forskerne roper ut i fortvilelse: livets bibliotek står i brann.

I denne diskusjonen er dere også tydelige, i diskusjonen om CO2-utslipp, om oljeboring, om genteknologi. Og igjen har dere all ære av engasjementet, og jeg tror ikke minst unge mennesker legger merke til det Kirken gjør på dette enormt viktige området.

Den tredje store utfordringen er dette: å skape et samfunn med respekt og toleranse.

Vi har fortsatt en stor jobb å gjøre.

Det er trist at vi fortsatt møter argumenter om at kvinner skal ha færre rettigheter fordi de er kvinne og ikke mann.

Det er trist at vi fortsatt møter holdninger om at man skal ha mindre mulighet til å være lykkelig sammen med den man elsker dersom kjæresten er av samme kjønn.

Og det er trist at utsagn om at en muslim aldri kunne sagt "la de små barn komme til meg", kan høste jubel i en kristen forsamling.

Siden jeg talte til Kirkemøtet for 5 år siden har spørsmålet om religionenes betydning for samfunnsutviklingen, og særlig i internasjonal politikk fått en helt annen oppmerksomhet.

Norge vil i årene fremover i stadig større grad bli et flerkulturelt samfunn og i dette ligger også at samfunnet blir flerreligiøst.

Heldigvis er det allerede mange steder er et sterkt kirkelig engasjement for å skape dialog og samarbeid med mennesker av en annen tro. Jeg synes det som er gjort etter katastrofen i Pakistan, på tvers av religioner, er fabeltattig. Jeg håper at dette fortsetter, og at vi gjør det vi kan for å styrke dette engasjementet.

Makter vi ikke å etablere et samfunn som skaper kulturell identitet, tverrkulturell forståelse og respekt for hverandre og økonomisk integrasjon - samtidig - skaper vi et vakuum som lett kan fylles med politisk og religiøs intoleranse.

Sammen må vi slå tilbake de kreftene som sier at det er umulig å skape et samfunn hvor ulike etniske grupper og kulturer lever fredelig sammen side om side.

Vi er et flerkulturelt samfunn.

Det kommer til å forbli sånn

Og vi må få det til å bli et godt og menneskelig samfunn.

Når argumentene som et etnisk rensert Norge dukker opp, går mine tanker til en kirkegård i Tuzla i Bosnia som jeg besøkte i 1995.

Der prøvde de å oppløse et flerkulturelt samfunn.

På ettermiddagen 25. juni 1995 slo en granat ned på torget i byen Tuzla i Bosnia. 25. juni er fredag og ungdommens dag i Bosnia, og torget var fullt av unge mennesker. 72 uskyldige unge liv gikk tapt, den yngste var 2 år.

Folk som tidligere levde i fred, gikk på samme skole, giftet seg med hverandre, begynte å drepe hverandre fordi de hadde forskjellig religion eller tilhører forskjellig folkegruppe.

Det gjorde et utrolig sterkt inntrykk å besøke minnegården etter de døde ungdommene. Se navnene, bildene av den døde på hver grav, se fødselsårene 1970, 1974, 1975, 1992. Ved en av gravene holdt en gråtende far en paraply over sitt barns grav som for å beskytte barnet mot regnet som øste ned.

Jeg ble stående lenge på denne kirkegården. Og jeg tenkte – aldri, aldri, aldri mer.

Da må vi vise lederskap.

Dere må vise lederskap.

Dere må være med i jobben med å skape dialog, forståelse, respekt og toleranse.

Dere være med å gi mening i livene våre, tilhørighet, menneskeverd og trygghet.

Det er det vi trenger, lokalsamfunnene rundt omkring i Norge, flyktningfamilien i et nytt fremmed, kaldt land, forstadsungdommer i Europas hovedsteder, jordskjelvfremene i Pakistan.

Aldri før har verden forandret seg fortere.

Aldri før har vi fått så mange inntrykk som skal forstås og settes i sammenheng.

"Aldri før" skriver Rolf Jacobsen,

"har vi hatt så dype stoler

og så brede sofaer rundt bakenden.

Aldri før har teknokratene gjort slike underverker med verden

at hjertene er blitt så mørkredde av angst

at vi må gå i dekning bak oss selv.

Aldri før har ordene måtte skrikes så høyt

og bilder og lyd måttet sprites opp med Cola

for å trekke tankene bort og gjøre oss ufarlige

Aldri før har det hastet slik.

Aldri før ha vi lengtet slik

etter menneskestemmer bak ordene,

sannhet og hjertevarme bak kråkenes skrik"

Den sannheten og hjertevarmen må dere hjelpe oss å finne.